

Mas can Trullàs

Talamanca

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Mas can Trullàs, pista forestal Mura-Talamanca, 08279 Talamanca
Emplaçament Carretera Mura-Talamanca. Sortint del poble el primer camí a l'esquerra, seguim 1km fins el mas

Coordenades:

Latitud: 41.71673
Longitud: 1.96704
UTM Est (X): 414074
UTM Nord (Y): 4618841

Classificació

Número de fitxa 08277-54
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XIII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 012A00004
Autoria de la fitxa Quim Serdà Manau
Data de registre de la fitxa: ds., 15/09/2007 - 02:00

Descripció

Es tracta d'una gran casa pairal formada per un cos central que feia de residència, i alguns cossos annexos amb diferents dimensions i funcions. El cos principal, presenta planta baixa, primer pis i golfes segons la

distribució original, malgrat haver sofert el mas, nombroses modificacions i ampliacions. Té la planta rectangular amb coberta a dues vessants i el carener paral·lel a la façana principal, que mira a ponent. El parament és a base de carreus de pedra i en menor quantitat de maons. Els sostres mantenen les vigues de fusta i les voltes catalanes. La façana principal destaca per la presència de l'arrebossat no pintat i per la col·locació irregular de les obertures, que segueix l'esquema distributiu interior. La presència d'obertures tapiades a la planta baixa d'aquesta façana sud fa palesa una composició diferent en el passat, modificant-se segons les necessitats requerides. Així trobem com l'antic portal d'entrada a la casa s'ha tancat i se'n ha obert un de nou, que presenta un arc rebaixat sostingut sobre dos brancals formats per maons plans disposats en horitzontal. A l'alçada del primer pis hi destaquen un rellotge de sol i tres finestres que s'han transformat en balcons, i que presenten mènsules per tal de sostenir la peanya -XIX,XX-. A l'alçada del segon pis trobem petites finestres entre les que destaca una obertura més gran que presenta dos arcs de mig punt amb pilar al mig, tot en maons. El mas disposa d'un celler soterrani, segurament l'espai més interessant. El parament és fet mitjançant grans carreus de pedra, i es conserven encara les voltes de canó i tres arcs apuntats originals, que daten del XIII. Hi trobem dues tines i força bótes de vi, alguna d'elles de gran càrrega i amb els cercols de fusta, tipus congrenyada. A la planta baixa i al primer pis hi trobem la residència, amb força habitacions que comuniquen sense passadissos. El paviment és majoritàriament l'original, amb rajols rectangulars i quadrats cuits al forn d'obra del mas. També veiem algunes peces del mobiliari original i la llar de foc. Les parets d'aquestes dues plantes presenten un revestiment emblanquinat. El segon pis és l'espai per a les golfes. Les escales de pedra connecten els tres nivells. Com a cossos vinculats a l'edifici residencial hi trobem la masoveria, els estables i una bassa a nord; el paller, a migdia -uns metres per sota el nivell de la casa-; i una petita construcció -ja en terme municipal de Mura- a llevant. Presenten façanes senzilles amb el pedruscall a la vista i el clàssic emmarcament de les obertures amb llinda, de pedra o fusta, i carreus ben treballats de pedra, o maons. L'accés a la masoveria té un ampli arc rebaixat de maons en pla. Té un únic nivell, amb la planta força irregular i coberta a dues vessants. Antigues peces de molí es troben als exteriors de la casa.

Observacions:

La masia de can Trullàs està situada en el punt més alt d'una carena just fora dels límits del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. La casa forma part del terme de Talamanca, però els límits de les seves terres queden dintre de tres termes municipals: el de Talamanca, el de Mura i el de Rocafort. El mas disposava de teuleria pròpia (fitxa 55), emplaçada just als peus del camí de Rocafort, a uns 300m a ponent de la casa. Les continues transformacions i ampliacions feien necessaris uns forns d'aquestes característiques a prop del mas. No s'han localitzat forns de calç, però és segur que el mas en deuria tenir també de propis.

Història

Durant la repoblació al segle XI, alguns colons s'agruparen a la sagrera, però la majoria es dispersà en masies petites i aïllades organitzant l'explotació del territori. A l'edat moderna, i superada ja la pesta negra, les millores tècniques transformaren els petits masos medievals en grans unitats econòmiques: al primer pis, l'àrea productiva; al segon, la residència; i al tercer el rebost. Aquesta organització s'estendrà fins ben entrat el segle XX, quan la necessitat de continues inversions, els baixos preus dels productes del camp i l'imparable desenvolupament industrial conduirà al progressiu abandonament de les terres i en alguns casos, també de les pagesies. La primera notícia històrica del mas la trobem en un inventari del castell de Talamanca de l'any 1332, on apareix citat amb el nom de Mas de Trullàs. SITJES (2003:30) Més endavant, trobem un fogatge de l'any 1497, on hi consten els noms dels caps de família del terme de Talamanca. Hi apareix Jaume Trulars. Més endavant, en el fogatge de l'any 1553 el nom del propietari del mas és Salvador Trullàs. En el capbreu efectuat entre el 13 i el 26 d'abril de 1658 pel notari Joan Serra i elaborat amb una

utilitat econòmica, s'apunten les propietats del mas. Amb aquest capbreu es pretén, sobretot, que tots els propietaris del terme declarin al senyor del terme les seves propietats, els seus límits, el perquè i des de quan les posseeixen, i què en paguen, amb una finalitat fiscal. Hi consten Antoni Trullàs i Josep Trullàs, pare i fill, com a pagesos i hereus del mas Trullàs. En propietat hi apareixen el mateix mas Trullàs i el mas Vilar com a afegit al primer. La següent notícia que trobem és en el cadastre de l'any 1775, on es diu que Jaume Trullàs paga per les terres 232 reals i 19 dineros, per la casa 14 reals i 12 dineros, pel personal 120 dineros, i pel bestiar 10 reals i 12 dineros. El total de l'import de la contribució és de 377 reals. De l'any 1841 tenim un document original que fa referència a un contracte d'arrendament de terres -amb les clàusules de pagament, de rescissió, etc.- a la zona coneguda com a Sot del Pou. Hi apareix el nom de Jaume Trullàs com a propietari dels terrenys, però a la signatura surt el nom de Bicenç Trullàs. També hi són presents com a testimonis Josep Sallares i Isidre Pruners, bracers de Talamanca. De l'any 1856 tenim un altre document original que fa referència a una retroventa i en que s'hi descriuen els límits de la propietat: 'lindan a O. con tierras del Manso Perich de Mura a M. con las del Manso Roca, tambien de Mura, a P. con las del Manso Serra de la Igesia y a C. con las de Melchor Serra y Sellarés. Se tienen alodio del Iltre. Sr. Marqués de Castellvell'. En aquests moments el nom que apareix al document com a propietari del mas Trullàs és Juan Trullàs, fill i hereu de Jaume Trullàs. BALLBÈ (1997:134)

Bibliografia

BALLBÈ, Miquel (1997). Les cases de pagès de Talamanca. Ajuntament de Talamanca, Moià.

